QORTI CIVILI
PRIM'AWLA
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE

Illum 13 ta' Novembru, 2019

Rikors Guramentat Nru: 253/2014 AF

Maria Dolores sive Doreen Demarco

vs

Christopher Demarco

Il-Qorti:

Rat ir-rikors mahluf ta' Maria Dolores sive Doreen Demarco li permezz tieghu, wara li gie premess illi:

Il-partijiet izzewgu nhar it-30 ta' Ottubru tas-sena 1999 u bejniethom kienet tirrenja l-komunjoni tal-akkwisti.

Fil-11 ta' Dicembru 2013, il-partijiet iffirmaw kuntratt ta' separazzjoni tal-beni redatt min-Nutar Dottor Ivan Barbara (Dok. DD1).

Il-kunsens tal-esponent gie karpit bi vjolenza diretta, ingusta, gravi u determinanti kommessa fuqha mill-intimat u dan kif ser jirrizulta ampjament waqt il-mori tal-kawza.

Ghal tali abbozz, l-esponenti ma kelliex il-possibbilità li tkun assistita.

Per konsegwenza ta' tali kuntratt, l-assi kollha tal-komunjoni tal-akkwisti, salv ghal vettura wahda gew assenjati lir-ragel intimat; (kopja tal-inkartament kollu qed tigi annessa u mmarkata bhala Dok. DD2).

Jirrizulta wkoll mill-inkartament hawn anness u mmarkat Dok. DD2, li nhar il-31 ta' Jannar 2013, quddiem in-Nutar Ivan Barbara, in segwitu ghall-digriet tal-Onorabbli Qorti (Gurisdizzjoni Volontarja), l-intimat bi hsieb hazin u b'ghemil doluz intiz sabiex jippregudika l-interessi tal-esponenti iddikjara illi l-assi immobbli kienu qed jigu assenjati lilu, stante li dawn inxtraw minn flus li kienu parafernali tieghu; din id-dikjarazzjoni, ghal kuntrarju ta' dikjarazzjonijiet ohra, qatt ma giet ikkonfermata bil-gurament u dana minkejja li l-Qorti kienet ordnat li dan isehh.

L-esponenti ma fehmitx u ma giex spjegat lilha l-import ta' tali dikjarazzjoni.

Ghaldaqstant, il-kunsens tar-rikorrenti fuq l-imsemmi kuntratt, mhux biss gie mehud bi vjolenza izda wkoll b'ghemil doluz da parte tal-intimat a bazi ta' dikjarazzjoni falza.

Ghalhekk l-esponenti qed tipprosegwi f'din l-istanza fejn qed titlob dikjarazzjoni ta' nullità.

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara illi l-kuntratt datat 11 ta' Dicembru 2013, in atti tan-Nutar Ivan Barbara, huwa null u bla effett ghaliex il-kunsens tal-attrici gie karpit bi vjolenza u theddid kommessi mill-intimat fuq ir-rikorrenti.

2. Tiddikjara illi l-kuntratt datat 11 ta' Dicembru 2013, in atti tan-Nutar Ivan Barbara, huwa null u bla effett ghaliex il-kunsens tal-attrici gie karpit b'ghemil doluz da parte tal-intimat.

3. Konsegwentement, tirrixxendi u tannulla ghal kollox il-kuntratt tal-11 ta' Dicembru 2013, in atti tan-Nutar Ivan Barbara.

4. Tahtar u tinnomina Nutar Pubbliku u tiffissa jum, hin u lok ghall-pubblikazzjoni tal-att ta' rexxissjoni relattiv, u tinnomina kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-intimat, fl-eventwali kontumaci fuq l-istess att.

Bl-ispejjez kontra l-intimat li hu minn issa ingunt in subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta guramentata ta' Christopher Demarco, li permezz tieghu gie eccepit illi:

Fl-ewwel lok u in linea preliminari, l-azzjoni attrici hija nulla u rritwali stante li r-Rikors Guramentat odjern huwa konfuz u t-talbiet huma redatti b'mod lankoniku ghall-ahhar b'tali mod u manjiera illi ma huwiex possibbli ghall-konvenut li jiddetermina l-bazi tal-azzjoni attrici u konsegwentement il-konvenut qed isofri pregudizzju peress li mhux f'posizzjoni li jkun jista' jiddefendi ruhu adegwatament ghall-allegazzjonijiet tal-atturi.

Minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti billi ma kien hemm ebda vjolenza u theddid minn naha tal-esponenti u konsegwentement il-kuntratt ippubblikat fil-11 ta' Dicembru 2013 in atti tan-Nutar Ivan Barbara huwa validu u vinkolanti.

Minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet tar-rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti billi ma kien hemm ebda ghemil doluz minn naha tal-esponenti u konsegwentement il-

kuntratt ippubblikat fil-11 ta' Dicembru 2013 in atti tan-Nutar Ivan Barbara huwa validu u vinkolanti.

Minghajr pregudizzju ghas-suespost il-kuntratt imsemmi sar skond kif miftiehem bejn il-partijiet u perciò l-kuntratt *de quo* huwa ghal kollox validu skond il-ligi.

Minghajr pregudizzju ghas-suespost fi kwalunkwe kaz, it-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi huma bbazati fuq allegazzjonijiet foloz.

Salv eccezzjonijiet ohra.

Bl-ispejjez kontra l-attrici li hija minn issa ngunta in subizzjoni.

Rat is-sentenza taghha tal-10 ta' Lulju 2014 li permezz taghha giet michuda l-ewwel eccezzjoni tal-intimat.

Rat l-affidavit prodotti.

Semghet xhieda viva voce.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet finali mressqa mill-partijiet.

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza.

Rat l-atti kollha.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din il-kawza Maria Dolores Demarco qed titlob lil din il-Qorti tiddikjara null u bla effett kuntratt ffirmat minnha u minn zewgha biex jifirdu l-gid tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejniethom. Hija ssostni li r-raguni ghat-talba taghha hija ghaliex il-kunsens taghha fuq l-istess kuntratt ma jghoddx ghaliex frott ta' eghmil doluz u vjolenza da parti ta' zewgha.

Mill-provi prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu fl-1999 u bejniethom kien japplika r-regim tal-komunjoni tal-akkwisti. Xi snin wara, nqalghu problemi serji bejniethom, fosthom minhabba relazzjonijiet extra-maritali tar-rikorrenti odjerna, minnha ammess ukoll f'dawn il-proceduri. Ir-ragel fittex parir

legali u gie deciz li l-partijiet ixolju l-komunjoni tal-akkwisti u jidhlu fi ftehim ta' separazzjoni tal-beni. Fl-imsemmi kuntratt debitament awtorizzat mill-Qorti ta' Gurisdizzjoni Volontarja, il-gid tal-komunjoni gie assenjat lir-ragel ghajr ghal vettura wahda.

Ir-rikorrenti tibda billi tallega li l-kunsens taghha fuq il-kuntratt tas-separazzjoni tal-beni ma jiswiex ghaliex frott ta' ghemil doluz da parti ta' zewgha.

In linea ta' principju huwa kostantement ritenut illi:

> *"Il-principju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali ghandu jigi rispettat u li hi l-volontà tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali li trid tigi osservata – pacta sunt servanda."* – (Beacon vs Spiteri Staines – 5 ta' Ottubru 1998).

L-Art. 981(1) tal-Kap. 16 jipprovdi illi:

> *"L-għemil doluż huwa motiv ta' nullità tal-ftehim, meta l-inganni magħmulin minn waħda mill-partijiet ikunu tali illi mingħajrhom il-parti l-oħra ma kenitx tikkuntratta."*

Kif intqal mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza Galea vs Zammit (Vol. XXIV.i.203):

> *"I seguenti sono principi cardinali consacrati dalla giurisprudenza intorno al dolo in materia civile :*
>
> *"(1) Il mantenimento dei contratti e' di interesse generale, perche' e' principio d'ordine pubblico e di pubblica economia che i titoli di proprieta' sian fermi e stabili : siffata considerazione impone che nella causa d'impugnazione di contratto per vizio di consenso si proceda colla massima circospezione perche' non si abbia ad annullare un atto che dovrebbe rimanere in vigore.*
>
> *"(2) I principi che regolano il dolo si devono applicare con maggior rigore quando trattasi di un atto a titolo gratuito*

che quando trattasi di un contratto a titolo oneroso (Laurent XI,127).

"(3) A provare il dolo bastano gli indizi e le congetture, purche' siano gravi e concordanti, si da generare la convinzione che la liberalita' o il contratto impugnato e' stato l'effetto dei raggiri usati dall'altra parte o da terzi."

Inoltre, fis-sentenza Galea vs Caruana Montalto (16 ta' Dicembru 1970):

"... id-dolo jirnexxi meta ma jhallix il-vittma zmien u hsieb biex jirrezisti, anzi jnehhi minn mohhu l-icken idea li hemm bzonn ta' rezistenza u garanzija iktar minn dik prestata mill-persuna tal kontraent l-iehor u tal-fiducja riposta fiha."

Ir-rikorrenti targumenta li l-ghemil doluz minnha lamentat huwa essenzjalment dikjarazzjoni inveritjiera li zewgha ghamel fis-Sekond'Awla tal-Qorti Civili fis-sens li l-gid tal-komunjoni kien principalment parafernali tieghu. Dan l-argument, fil-fehma tal-Qorti, mhuwiex gustifikat. Kieku r-rikorrenti odjerna kellha xi dubbji dwar il-proceduri quddiem il-Qorti ta' Gurisdizzjoni Volontarja, setghet tagixxi fir-rigward. Hija kienet kompartecipi attiva fil-process quddiem il-Qorti ta' Gurisdizzjoni Volontarja. Issottomettiet id-dikjarazzjonijiet mitluba flimkien ma' zewgha. Iffirmathom u kkonfermathom bil-gurament. Attendiet diversi drabi ghand in-Nutar tul il-procedura. Finalment attendiet liberament ghand in-Nutar biex jigi ffirmat il-kuntratt finali. Baqghet ma fittxet ebda parir legali indipendenti, u dan minkejja li n-Nutar stess avzaha li kellha tfittex parir legali ghar-rasha. Ma kienitx kuntenta però baqghet biex iffirmat kuntratt li kienet taf ser jizvantaggaha ekonomikament, tassew kaz ta' "*imputet sibi*".

Ir-rikorrenti tallega wkoll illi l-kunsens taghha gie mehud bi vjolenza, u cioè theddid.

L-Art. 974 tal-Kap. 16 jipprovdi illi:

"Jekk il-kunsens ikun ġie mogħti bi żball, jew meħud bi vjolenza, jew b'għemil doluż, ma jkunx jiswa."

L-Art. 978 ikompli billi jipprovdi illi:

"(1) Il-kunsens jitqies meħud bil-vjolenza meta l-vjolenza hija tali li taħkem fuq persuna raġonevoli u ġġegħilha tibża' li hija nfisha jew ħwejjiġha jistgħu jiġu mqiegħda għal xejn b'xejn f'perikolu ta' ħsara kbira.

(2) F'dawn il-każijiet, għandhom jitqiesu l-età, is-sess, u l-kondizzjoni tal-persuna."

Gie ritenut fis-sentenza Soler vs Campbell (Vol. XXXIII.ii.431):

"Illi skond il-ligi, il-vjolenza hija kawza ta' nullità tal-kuntratt ghaliex tostakola l-libertà tal-kunsens. Il-vjolenza tikkonsisti f'vie di fatto jew minacci ezercitati kontra persuna biex jigi minnha karpit il-kunsens li hija ma tridx taghti. Hu però necessarju li l-vjolenza morali tkun il-kawza determinanti tal-kuntratt; jigifieri biex kuntratt ikun suxxettibli li jigi annullat minhabba l-vjolenza jehtieg li l-kunsens ta' wahda mill-partijiet ikun gie estratt bi vjolenza; fi kliem iehor li l-kunsens ikun il-frott ta' vjolenza ezercitata li tottjeni dak il-kunsens … u mhux ir-rizultat accidentali ta' vjolenza ezercitata biex jigi raggunt skop divers. Mhux bizzejjed li l-kunsens jigi moghti u l-kuntratt ikun sar taht pressjoni ta' forza nsormontabbli ghal dak li jkun ta' l-kunsens; ghaliex dik il-forza tista' tkun forza naturali u nkonxjenti, u ghalhekk – proprjament ma jkunx hemm vjolenza mill-punto di vista guridiku. Il-vjolenza trid tkun l-opera ta' persuna li tezercitaha biex tottjeni l-kunsens."

Fis-sentenza Bartolo vs Bartolo (Vol. XXIX.II.749) intqal illi:

"Biex il-vjolenza morali tammonta ghall-vizzju tal-kunsens hemm bzonn li tkun determinanti, ingusta u gravi u tali li taghmel impressjoni fuq persuna ragonevoli u li tiggenera l-biza li tesponi ingustament lill-persuna taghha jew il-gid taghha ghal dannu gravi … il-kwistjoni jekk hemmx vjolenza hija ndagni li hija mhollija nterament fil-prudenza tal-gudikant."

Il-Qorti fliet minuzzjozament kull prova li ressqet ir-rikorrenti u ma ssibx illi qatt ezistiet dik ix-xorta ta' vjolenza morali li l-ligi u gurisprudenza jehtiegu sabiex ikun jista' jigi dikjarat kuntratt null.

Ir-rikorrenti stess tammetti illi t-theddid li sar fuqha kien it-theddid tas-separazzjoni. Jirrizulta pruvat ukoll bl-ammissjoni tar-rikorrenti stess illi l-hsara li kienet qeghda tigi mhedda biha kienet il-procedura tas-separazzjoni.

Hija tixhed hekk:

> *"Hu kien jheddidni li ser jigi javvelini fuq ix-xoghol u jghid lil qraba u l-hbieb tieghi. Kien jheddidni issa tara x'gej ghalik. Jiena f'dawk ic-cirkustanzi hassejt li ma kellix ebda ghazla."* - (fol. 196);
>
> *""Jiena ma kellix ghazla ohra hlief li mmur niffirma l-kuntratt. Jiena ovvjament kont mhedda. Ir-ragel kien jheddidni li jekk ma jsirx dak il-kuntratt kien jissepara u kien jghidli, "issa tara x'gej ghalik." Il-kawza tas-separazzjoni kont ftahtha jiena u l-kawza ghadha ghaddejja.""* – (fol. 228).

Hija tiddikjara wkoll illi zewgha kien jheddidha li ser javveliha man-nies. Ma giet mheddha b'ebda konsegwenza ohra. Fil-fehma ta' din il-Qorti dak li kienet qeghda tigi "mhedda" bih kien konsegwenza logika ta' ghemilha stess. Il-prospett ta' separazzjoni personali wara diversi incidenti ta' mgieba mhux xierqa fiz-zwieg ma jistax jitqies li incida b'mod tali fuq il-volontà taghha sabiex ixejjen ghal kollox dik il-volontà.

Hadd ma sfurzaha tattendi ghand in-Nutar biex tiffirma l-kuntratt. Baqghet tirrifjuta li tfittex parir legali qabel tiffirma. Kienet ilha taf li ser tigi zvantaggata bis-separazzjoni tal-beni però ma hadet ebda pass tul iz-zmien kollu li baqghet ghaddejja l-procedura quddiem il-Qorti ta' Gurisdizzjoni Volontarja. In-nutar jixhed illi fil-gurnata tal-iffirmar tal-kuntratt hija "ma kienitx qed thossha at ease", però in-nutar ikompli jixhed illi kieku nduna li kienet qed taghmel xi haga kontra l-volontà taghha, huwa ma kienx jippubblika l-kuntratt.

Ma giex pruvat lil din il-Qorti li kienet qed tbati minn dik il-"grave lesione dell'integrità fisica e morale" (Vol. XXIX.ii.749), "ingiusta ed illegittima" (Vol. XXVIII.iii.878).

Kif ritenut fis-sentenza Calleja vs Buttigieg (12 ta' Dicembru 2002):

> *"f'terminu legali biex dan it-"theddid" jew "pressjoni" jista' jwassal ghall-vizzju tal-kunsens hemm bzonn li dan jahkem fuq persuna ragjonevoli u ggeghla tibza' li hija innifisha jew hwejjigha jistghu jigu mqeghda ghal xejn b'xejn f'perikolu ta' hsara kbira (Art. 978 (1) Kodici Civili). Jinghad illi biex dan jissucciedi t-theddid li jivvizzja l-kunsens irid ikun determinanti, ingust u gravi ("Emmanuel Falzon -vs- Anthony Farrugia, Appell, 21 ta' April 1997).*
>
> *"Minn dak rakkontat mill-appellanti ma jirrizultax illi l-kondizzjoni mentali taghha meta ffirmat kien talment agitat minn xi "grave lesione dell'integrità fisica e morale" (Vol. XXIX pII p749), "ingiusta ed illegittima" (Vol XXVIII pIII878). Fir-realtà hi baqghet inattiva ghall-ahhar. Dan isib spjega ukoll pjuttost fl-impressjoni ta' dak ravvisat fis-sentenza, "Giuseppe Tirchett et -vs- Giorgio Mangion", Appell Civili, 22 ta' Mejju 1931, u cioè li "in quel momento fu libero di scegliere quell'atto od uno diverso, ma solo scelse quello per contwentare … … o per vivere in pace e non avere dei contrasti…".*

Finalment, kif ritenut mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza Camilleri vs Vella (9 ta' Gunju 2003),

> *"l-istat ta' anzjetà u turbulenza tal-persuna ma jfissirx li l-kunsens ikun vizjat, ghax fin-nuqqas ta' prova ta' theddida ta' vjolenza fizika impellenti, darba li jirrizulta li l-kontraent kien jaf x'inhu jaghmel, il-kuntratt m'ghandux jithassar."*

Lanqas m'huwa ser jithassar f'dan il-kaz.

Hija kellha xhur twal ta' opportunità biex tqis is-sitwazzjoni taghha. Setghet terga tahsibha. Setghet tfittex parir.

Hija m'ghamlet xejn minn dan. Anzi, ipprocediet biex tattendi ghand in-Nutar u tiffirma l-kuntratt. Baqghet tinjora l-parir tan-Nutar li tfittex parir minghand Avukat u ghazlet li tiffirma l-kuntratt li kienet taf li qieghed jizvantaggaha serjament.

Ghaldaqstant il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad it-talbiet kollha ta' Maria Dolores sive Doreen Demarco.

L-ispejjez jithallsu in kwantu ghal tlett kwarti minn l-istess Maria Dolores Demarco u kwart minn Christopher Demarco.

IMHALLEF

DEP/REG